

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

เสาวรส (Passion fruit) เป็นไม้เถาที่อยู่ในตระกูล Passifloraceae มีถิ่นกำเนิดในเขตร้อนในพื้นที่สูงของอเมริกาใต้ เสาวรสที่ปลูกเป็นการค้าโดยทั่วไปมี 2 ชนิด คือ เสาวรสปันธ์สีม่วง (*Passiflora edulis* Forma *edulis* Sims.) และเสาวรสปันธ์สีเหลือง (*Passiflora edulis* Forma *flavicarpa* Degener) โดยพันธ์สีเหลืองมีผลขนาดใหญ่ มีความแข็งแรง ทนต่อโรคต้นเน่า เถาเหี่ยว ไวรัส และไส้เดือนฝอยมากกว่าพันธ์สีม่วง แต่พันธ์สีม่วงมีปริมาณกรดน้อยกว่า มีกลิ่นหอม และมีรสชาติดีกว่า (งานพัฒนาและส่งเสริมการผลิตไม้ผล, 2545)

สำหรับประเทศไทยได้นำเสาวรสเข้ามาปลูกครั้งแรกในปี พ.ศ.2498 โดยเป็นพันธ์ผลสีม่วง ต่อมาจึงมีผู้นำเข้ามาปลูกในหลายพื้นที่ทั้งพันธ์ผลสีม่วงและพันธ์ผลสีเหลือง และได้ปลูกเป็นการค้าทั่วไป โดยส่วนใหญ่เป็นพันธ์ผลสีเหลืองเพื่อส่งโรงงานแปรรูป เนื่องจากเป็นพันธ์ที่มีปริมาณน้ำมาก รสเปรี้ยว และมีกลิ่นหอม แหล่งปลูกที่สำคัญ ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย น่าน เพชรบูรณ์ ระยอง ตราด ปราจีนบุรี บุรีรัมย์ ประจวบคีรีขันธ์ กาญจนบุรี ชุมพร นราธิวาส และสุราษฎร์ธานี ต่อมามูลนิธิโครงการหลวงและกรมวิชาการเกษตรได้ศึกษาเพื่อหาพันธ์เสาวรสสำหรับรับประทานสดโดยเฉพาะ เนื่องจากจำหน่ายได้ราคาสูงกว่าเสาวรสสำหรับแปรรูปมาก โดยได้นำสายพันธ์จากประเทศต่างๆ เช่น ออสเตรเลียและไต้หวัน มาปลูกทดสอบบนพื้นที่สูง ได้แก่ สถานีเกษตรหลวงปางดะ อินทนนท์ ห้วยลึก และแม่ลำน้อย ในปี พ.ศ.2539 มูลนิธิโครงการหลวงสามารถคัดเลือกพันธ์เสาวรสสำหรับรับประทานสดได้ลักษณะตามต้องการ คือ รสชาติดี ค่อนข้างหวาน ขนาดผลใหญ่ ให้ผลผลิตสูง แข็งแรง และดูแลรักษาง่าย เป็นพันธ์สีม่วง โดยคัดเลือกจากต้นที่เพาะเมล็ดจากเสาวรสผลสีม่วงซึ่งเป็นสายพันธ์จากไต้หวัน และนำออกส่งเสริมให้แก่เกษตรกรในปี พ.ศ. 2540 ผลผลิตเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค พันธ์ที่มูลนิธิโครงการหลวงคัดเลือกได้ มี 2 พันธ์ คือ พันธ์เบอร์ 1 และเบอร์ 2 แต่พันธ์ที่ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกในปัจจุบัน คือ พันธ์เบอร์ 2 ซึ่งมีคุณภาพดีกว่าพันธ์เบอร์ 1 โดยผลมีสีม่วงแดง ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 5-6 เซนติเมตร น้ำหนักผล 70-95 กรัม (งานพัฒนาและส่งเสริมการผลิตไม้ผล, 2555)

ในช่วงฤดูฝนซึ่งเป็นช่วงติดผลของเสาวรสหวาน ยังพบปัญหาโรคผลเน่าซึ่งเกิดจากเชื้อราชนิด *Phytophthora* sp. โดยจะปรากฏแผลสีน้ำตาลฉ่ำน้ำบริเวณใบและผลในระยะแรก เมื่อสภาพอากาศเหมาะสม แผลจะขยายเป็นบริเวณกว้าง ทำให้ใบไหม้เป็นสีน้ำตาลและร่วงจากต้น ผลและใบที่เน่าจะร่วงลงพื้นที่ขึ้นและจากฝน จะเน่ามีเชื้อราสีขาวขึ้นปกคลุม เชื้อจะสร้าง zoospore ซึ่งมีหาง สามารถเคลื่อนที่ไปตามน้ำที่เคลือบผิวดินและส่วนต่างๆ ของลำต้น ทำให้โรคระบาดอย่างรวดเร็ว (งานพัฒนาและส่งเสริมการผลิตไม้ผล, 2555) และโรคผลเน่าแอนแทรคโนสหรือโรคจุดสีน้ำตาล เกิดจากเชื้อราขึ้นสูง ลักษณะอาการพบบนใบและผล ปรากฏเป็นจุดสีน้ำตาลบนผล ขอบแผลสีเข้มตรงกลางแผลสีเทากระจายทั่วผล แผลลุกลามเชื่อมกันทำให้ผลเน่าและร่วงในที่สุด (ศูนย์อารักขาพืช, 2556)

ในการเก็บเกี่ยวเสาวรสหวาน จะเก็บเกี่ยวเมื่อผลมีอายุประมาณ 50-70 วันหลังดอกบาน ระยะที่เหมาะสมเก็บเกี่ยวเมื่อผลเปลี่ยนเป็นสีม่วงแล้วประมาณ 70-80 เปอร์เซ็นต์ ด้วยวิธีการใช้กรรไกร ตัดขั้วผลจากต้นให้สั้นติดผล และทำการบ่มเพื่อให้ผิวผลมีสีสวย โดยนำผลที่เก็บมาคัดสีและขนาดตามชั้นมาตรฐาน ทำความสะอาดผิวผลโดยเช็ดด้วยผ้าสะอาดและแห้ง ผึ่งไว้ในที่ระบายอากาศได้ดีเพื่อให้ผิวผลแห้ง จากนั้นนำไปบ่มโดยใช้ตะกร้าพลาสติกหรือเชิงไม้ไผ่ที่รองด้านในด้วยผ้าสะอาดที่สามารถซับน้ำและเก็บความร้อนได้ เช่น ผ้าห่มหรือผ้าขนหนู นำแคลเซียมคาร์ไบด์หรือถ่านแก๊สห่อด้วยผ้า เติมน้ำเล็กน้อยให้เกิดก๊าซอะเซทิลีนแล้วปิดภาชนะทิ้งไว้ 4-5 วัน ผิวผลจะเปลี่ยนสีเป็นสีม่วงแดงเข้มขึ้นและส่งจำหน่ายได้ ในกรณีที่ผลผลิตมีจำนวนมากให้ใช้วิธีใส่ผลผลิตลงในลังพลาสติกหลายๆ ลัง นำมาตั้งรวมกัน ใส่แคลเซียมคาร์ไบด์ในกลางกองแล้วคลุมด้วยผ้า อัตราการใช้แคลเซียมคาร์ไบด์ประมาณ 1 กิโลกรัมต่อผลผลิต 200-300 กิโลกรัม ทั้งนี้ขึ้นกับสภาพอากาศ ในช่วงที่อากาศหนาวเย็นจะใช้ปริมาณของแคลเซียมคาร์ไบด์มากขึ้น แต่ต้องระวังไม่ใส่แคลเซียมคาร์ไบด์มากเกินไปจะทำให้ผิวผลเสียหาย (งานพัฒนาและส่งเสริมการผลิตไม้ผล, 2555)

ธนะชัย และคณะ (2552) รายงานว่า การบ่มผลเสาวรสหวานด้วยเอทธิฟอนให้ผลสุก ผลเสาวรสสุกที่ได้มีคุณภาพดี ผิวสวย เปลือกมีสีม่วงแดงสม่ำเสมอกว่าผลที่บ่มด้วยแคลเซียมคาร์ไบด์ ผิวผลไม่ยุบหรือยุบตัว และผลมีการสุกอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ การบ่มผลเสาวรสหวานด้วยสารเอทธิฟอนความเข้มข้น 48% ในอัตรา 6 มิลลิลิตรต่อน้ำ 1 ลิตร (2.48 มิลลิลิตร/ลิตรของสารออกฤทธิ์) ให้ผลสุกที่มีคุณภาพทั้งทางกายภาพและทางชีวเคมีที่ดีสุดเมื่อเปรียบเทียบกับ การบ่มด้วยเอทธิฟอนความเข้มข้น 2, 4 และ 8 มิลลิลิตรต่อน้ำ 1 ลิตร และการบ่มด้วยแคลเซียมคาร์ไบด์ 90 กรัมต่อผล 1 กิโลกรัม